

Aamukahvit: Liiketoimintaa uusista kansalais- osallistumisen menetelmistä

26.3.2025



Aamupäivän ohjelma

9.00 Tervetuloa!

Hannu-Pekka Ikäheimo, Ohjelmajohtaja

9.05 Lisäarvoa Polis-osallistumisalustasta

Kirsi Hantula, Johtava asiantuntija

9.15 Lisäarvoa puntaroivista kansalaispaneeleista

Pauli Saloranta, Asiantuntija

9.25 Kysymyksiä & vastauksia + yhteinen keskustelu

9.55 Yhteenveto ja seuraavat askelmerkit

10.00 Tilaisuus päättyy





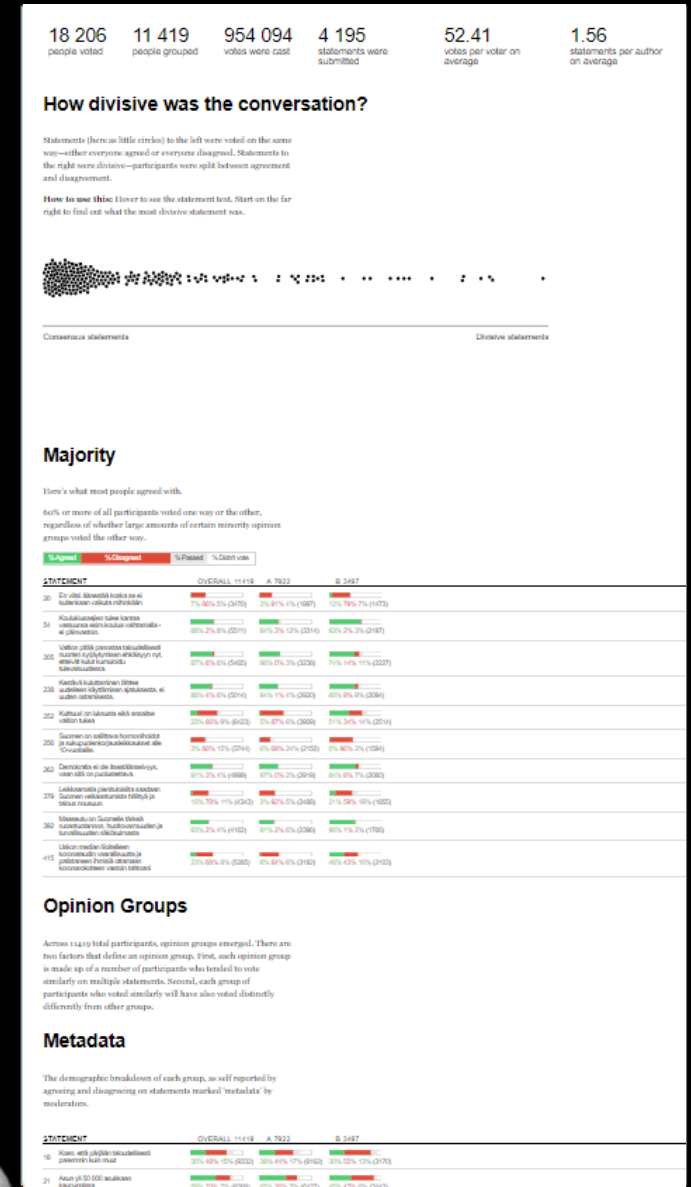
Polis on digitaalinen osallistumisalusta, joka voi auttaa päätöksentekijöitä tekemään parempia päätöksiä tarjoamalla tehokkaan keinon kuulla eri ihmisryhmien näkemyksiä ja hyödyntää joukkojen viisautta.

Hyödyt päätöksenteossa

- Tarkentaa suunnittelu- ja valmisteluvaiheen tilannekuvaa kansalaisten mielipiteistä – ei vain äänekkäiden joukosta
- Konsensusjana ja mielipideryhmät auttavat näkemään, mistä vastaajat ovat keskenään yksimielisiä tai erimielisiä
- Saadaan tietoa myös arkaluontoisista aiheista, koska alustalla keskustellaan anonymisti

Hyödyt osallistujalle

- Ei verkkohäirintää tai trollausta, anonymi osallistuminen
- Keskustelu mahdollista useilla kielillä yhtä aikaa
- Näkökulmien lisääminen omassa tahdissa ja omin sanoin – itse tärkeiksi koetuista asioista



Videon pääset katsomaan [tästä](#) linkistä.



Miksi teidän kannattaisi kiinnostua?

1

Kiinnostusta on, mutta palveluntarjonta puuttuu

Osallistumismenetelmien osaaminen on julkisessa hallinnossa pistemäistä ja Polis-alustan osalta toistaiseksi vieläkin vähäisempää. Kiinnostus alustaa kohtaan on kuitenkin kasvussa.

2

Alustan käyttö on kustannustehokasta ja nopeaa

Polis on helppokäyttöinen massaosallistumisen työkalu, joka mahdollistaa yhtäaikaisen keskustelun myös useilla eri kielillä.

3

Alusta mahdollistaa monipuolisen käytön

Alustan voi yhdistää erilaisiin menetelmiin ja monenlaisiin osallistumisprosesseihin. Polista on jo kokeiltu mm. hyvinvointialueiden palvelusuunnittelussa, vihreän siirtymän investointihankkeessa ja julkisten digipalvelujen suunnittelussa.

4

Alustan lastentaudit on selätetty

Alusta noudattaa suomalaisia tietosuojavaatimuksia ja ylittää julkisen hallinnon saavutettavuusvaatimukset. Uusi käyttöliittymä on mailman paras.

Liiketoiminta- mahdollisuuksia puntaroivien kansalaispaneelin toimeenpanossa

26.3.2025, Teams

Pauli Saloranta, asiantuntija
Demokratiainnovaatiot
Sitra





Kleroterion. Satunnaisotantaa Kreikassa vuodesta 370 eKr.
Kuva: Antiikin Agoran museo, Ateena

Haaste: Retorinen polarisaatio nakertaa päätöksentekokykyä samalla kun paineet päätöksenteolle kasaantuvat



Puntaroiva kansalaispaneeli tukee päätöksentekoa tuottamalla tietopohjaisen, harkitun kansalaismielipiteen

Vaikeasti ratkaistava kysymys, johon liittyy päätösasia



1 Keskustelulle valitaan aihe ja määritetään tavoite ja rooli päätöksenteossa.



2 Kansalaisista valitaan satunnaisotannalla edustava joukko. Usein käytetään kiintiöintiä.



3 Kansalaiset kuulevat riippumattomia asiantuntijoita ja eri kantojen edustajia sekä esittävät kysymyksiä.

Riittävä ja ymmärrettävä taustatieto sekä vastaukset kysymyksiin

Aikaa sisäistämiselle

Neutraali fasilitointi ja osallistumisen tuki



4 Kansalaiset keskustelevat ja puntaroivat asiakysymykseen liittyviä tosiseikkoja ja väitteitä.



5 Keskustelut tuottavat yhteisen lausuman, joka voi sisältää esimerkiksi tosiasioita, perusteltuja ehdotuksia tai kannanottoja.



6 Lausuma saatetaan tiedoksi päättäjille ja julkistetaan suurelle yleisölle.

Oikea-aikainen kytkentä päätöksen valmisteluun ja käsittelyyn

Puntaroivia kansalaispaneeleita kautta aikojen, mm.

370 eKr. Ateena: Kansalaisia valittiin [satunnaisotannalla](#) kaupunkivaltion tehtäviin

1972/74 [Kansalaisraati](#) (Ned Crosby, USA) ja [suunnittelusolu](#) (Peter Dienel, Saksa), esimerkiksi:

1997 Baskimaa, Espanja: 14 suunnittelusolua puntaroi uuden moottoritien linjausta

2010 Zeist, Alankomaat: [Kansalaiskokous](#), talouden tasapainotus 6,2 Meur

2013 Helsingin kaupunki: [Kaupunkilaisten raati](#), pysäköintipolitiikka (demokratiapilotti)

2014 Melbourne, Australia: [Kansalaispaneeli](#), kasvustrategia 2015–2025

2020 Turun kaupunki: [Kansalaispaneeli](#), liikennejärjestelyt yleiskaavassa (etänä)

2022 Lapin liitto: [Kansalaisraati](#), metsien käyttö osana vihreän siirtymän ohjelmaa

Pysyviä tai toistuvia mekanismeja:

2012 Irlanti: Kaksivuotiset [kansalaisparlamentit](#), perustuslakiuudistus ja muita aiheita

2019 Belgia: Ostbelgien itsehallintoalueen [kansalaisvaltuusto](#) ja kansalaiskokoukset

2020 Victoria, Australia: Kuntalaki edellyttää [puntaroivia menetelmiä](#) keskeisissä suunnitelmissa

2021 Pariisi: Pysyvä [kansalaiskokous](#), valitaan vuosittain, tekee lakialoitteita ym.

2023 Kööpenhaminan [kaupunkilaisraad](#)in pilotointi 2023–2024

2024 Turku: Pormestariohjelmassa pysyvä [kansalaispaneeli](#) 2024–2025, eri aiheita

Lisätietoa [OECD](#) / [Sortition Foundation](#) / [Bürgererrat.de](#) / [Turun yliopisto](#) ym.

Sitran rahoitus 2023–2024

Painotus: Kytkentä päätöksentekoon ja valmisteluun tuo vaikuttavuuden ja hyödyn.

[Kumppanit toteuttivat](#) yhteensä 14 kansalaispaneelia:

Valtakunnalliset:

- Eduskunnan kansalaisparlamentti
- Syke:n ja Luke:n metsäpaneeli

Hyvinvointialueet:

- Lappi, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Keski-Uusimaa ([video](#))
- Huom. Keski-Uusimaa myös henkilöstöpaneeli säästöistä

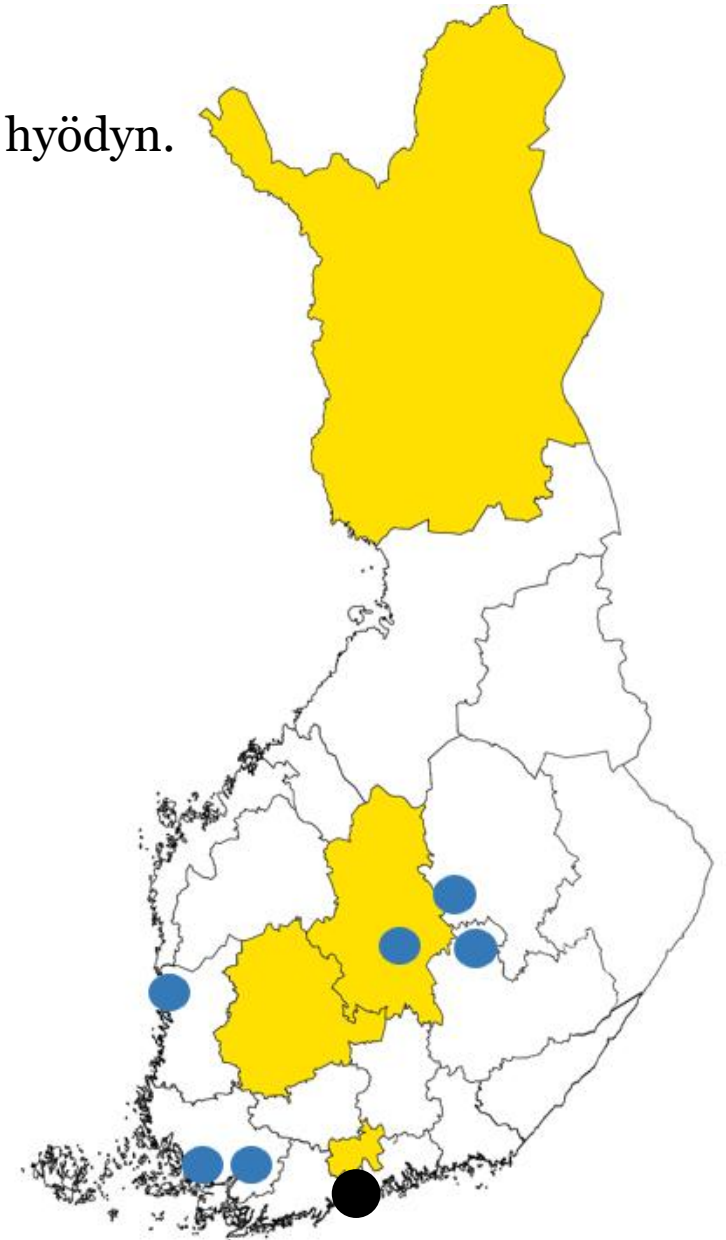
Kunnat:

- Pilotit: Pieksämäki, Merikarvia
- Jatkokokeilut: Turku, Salo, Jyväskylä, Rautalampi

Työpaperit ja suositukset, [HVA](#) ja [kunnat](#) (julki 26.3.25)

Sitra toteutti koulutusta paneelien järjestämiseen:

- Yli 160 henkeä tehnyt [eOppivan](#) kurssin
- Lähes 100 henkeä osallistui lähikoulutuksiin
- Kv. yhteistyö [FIDE](#):n kanssa



Seuraavia askeleita 2025–2026

Tavoite 2030: Kansalaispaneelien leviäminen ja vakiintuminen osaksi valmistelun työkalupakkia Suomen julkisessa hallinnossa, sen kaikilla tasoilla

Sitran rahoitus:

- Jyväskylän kaupunki: Kansalaispaneelin vakiinnuttaminen, case strategiatyö
- Keski-Uudenmaan hva: Asukaspaneelin vakiinnuttaminen, case säästöt
- Turun yliopisto: Tekoälyn käyttö fasilitoinnissa → nopeuttaa prosessia, tuo läpinäkyvyyttä
 - Vrt. [McKinney 2024](#) / [Arnesen et al. 2024](#) / [Noveck 2024](#) / [Tessler et al. 2024](#)
- Opintokeskus Sivis: Koulutustarjonnan kehittäminen
- **Rahoitushaku** huhtikuu 2025 → kunnat, hva:t, mk-liitot ja valtio

Muiden toimesta:

- Turun yliopisto/Flaire-konsortio (STN): [Kansalaiskokous](#), reilu energiasiirtymä
- Turun kaupunki valmistelee jatkuvan kansalaispaneelin toista toimikautta 2026–
- Keski-Suomen hva kokoaa poolin → alentaa satunnaisotannon kustannuksia
- **STN-rahoitus 14,4 Meur** [DEMOC-konsortiolle](#) (9 yliopistoa, THL, VTT, UPI ym.)

Sitran muita toimenpiteitä:

- Alan palveluliiketoiminnan kehittäminen vastaamaan kasvavaan kysyntään
- Monitoimijaisen **tiekartan kokoaminen** jatkotoimien suuntaamiseksi

Ulkoistaminen: Avaimet käteen tai palasteltuna

Prosessin legitimizeettiä lisääviä vaiheita:

- Satunnaisotanta, kutsujen laatiminen ja lähettäminen, vastausten hallinnointi sekä panelistien valinta tilastollisten kriteerien mukaisesti ja läpinäkyvästi
- Prosessin läpiviennin tekninen suunnittelu
- Toimeksiannon määrittelyn fasilitointi tilaajan johtoryhmässä
- Paneelin työpajojen fasilitointi ja/tai fasilitaattoreiden kouluttaminen
- Fasilitoinnin tukena tekoälyn soveltaminen
- Viestintätuki kolmessa vaiheessa: paneelin kutsuminen, työskentely ja suositusten julkistus
- Prosessin arviointi käsittäen panelistien kokemuksen ja tilaajan saaman hyödyn

Sen sijaan aiheen valinnassa ja panelistien perehdytyksessä emme suosittele ulkoistamista. Muutenkin prosessin omistajuus ja hallinta säilyy tilaajalla.

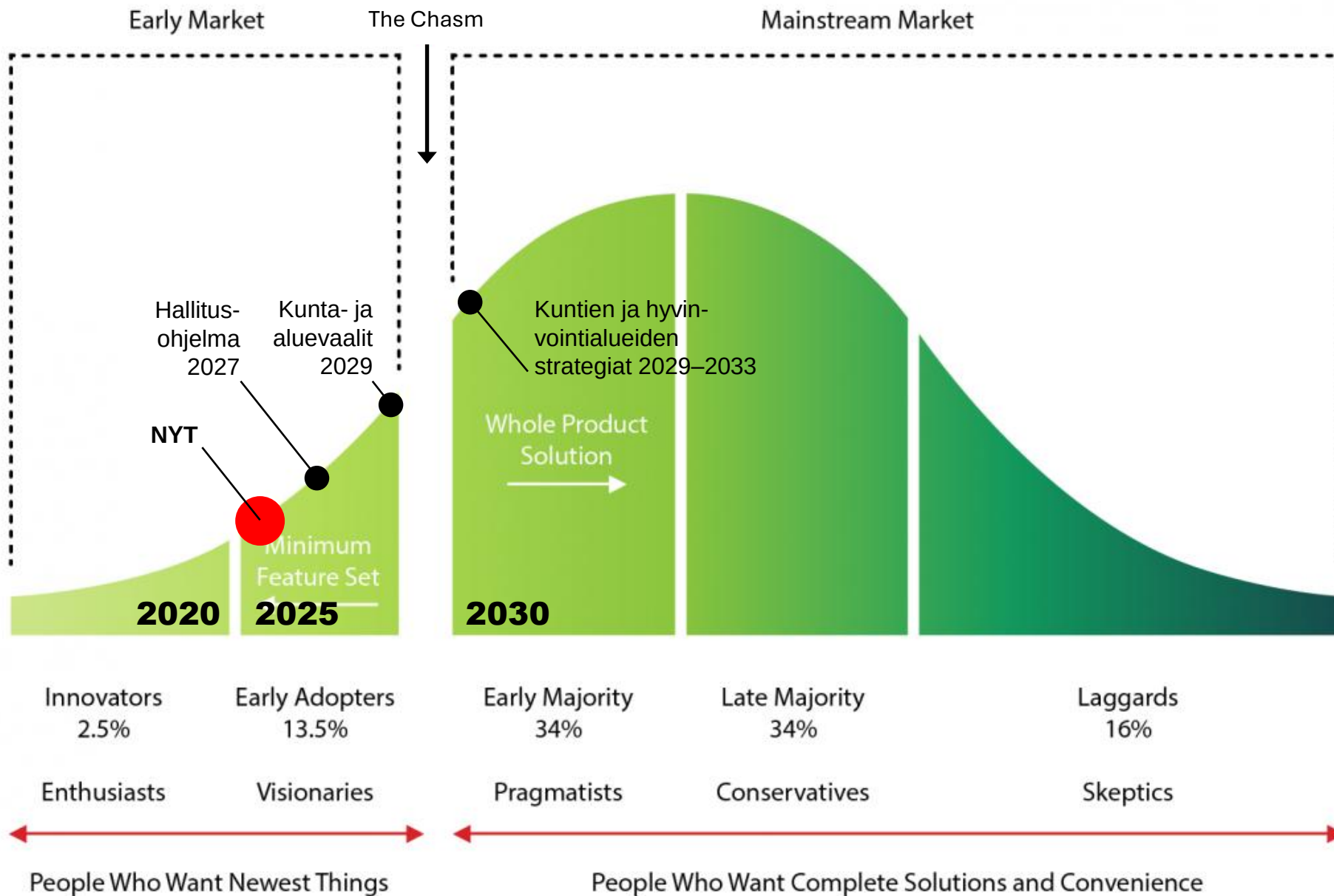
Mahdollisuus kustannusten alentamiseen: suuremman osallistujapoolin kokoaminen kerralla ja useamman paneelin poimiminen siitä esim. vaalikauden mittaan suunnitelmallisesti.

Tässä pitkäkestoista sitoutumista vaativia tehtäviä ovat:

- Poolin ylläpito sen elinkaaren aikana ja täydentäminen mahdollisen poistuman myötä
- Muistettava huomioida GDPR, mm. tietojen säilyttämisaika sekä lupa olla yhteydessä eri aiheissa
- Huom. Pooli voi vähentää yksittäisen paneelin aiheesta johtuvaa kiinnostusvääristymää satunnaisotannassa. Toisaalta aiheen puuttuminen voi alentaa kiinnostusta osallistumiseen.

Kasvupotentiaali

Rogers 1962, Moore 1991



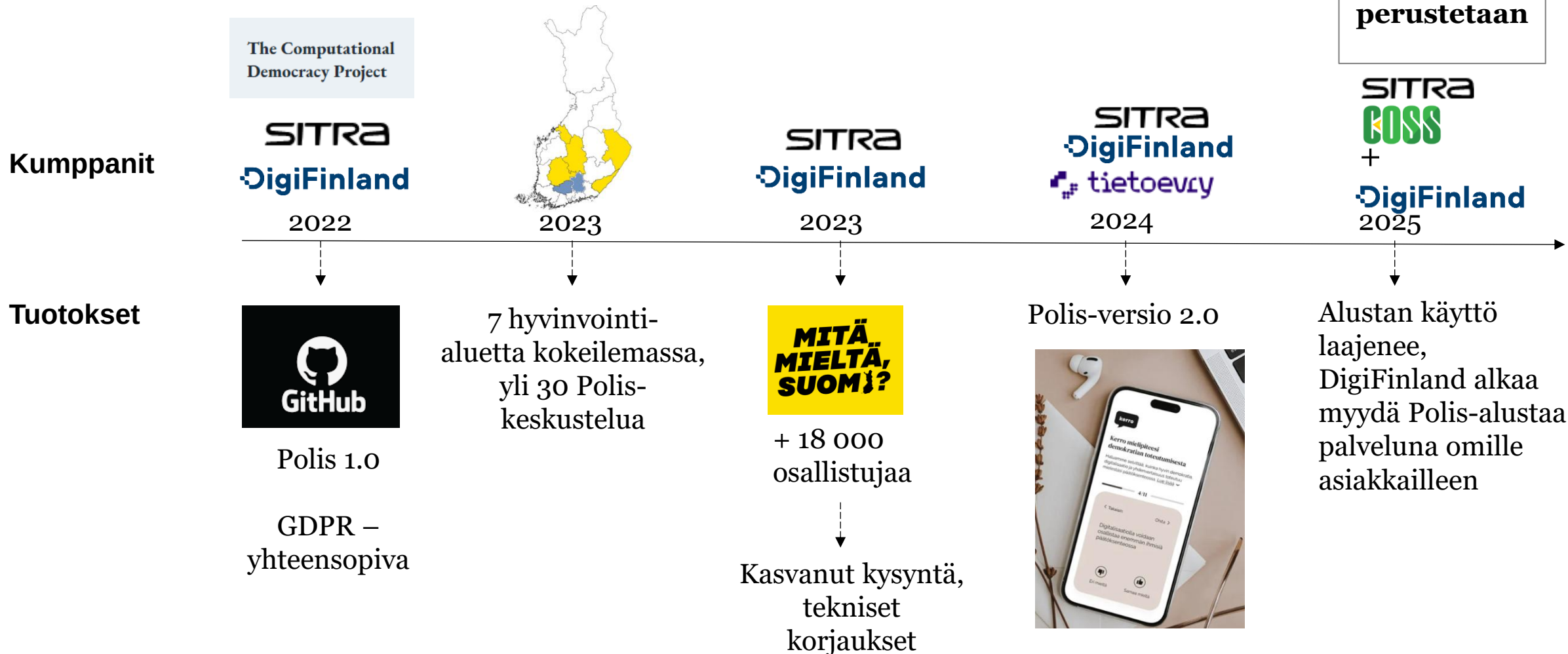


Kysymyksiä & vastauksia – puolin ja toisin!

Polis Suomessa

Miten mukaan?

Avoimen
lähdekoodin
Polis-yhteisö
perustetaan



Demokratiainnovaatiot-ohjelma on avannut kolme osallistumisen kehittämisen rahoitushakua

Haku	Kenelle?	Mitä?	Rahoituksen suuruus (+ min. 50 % omarahoitus)	Haku päättyy
Asukkaat mukaan hyvinvointialueiden päätöksentekoon Polis-alustan avulla	Hyvinvointi- alueet	Osallistumisalustan kokeileminen osana HVA:n päätöksentekoprosessia	10 000 € / hanke Yht. 50 000 €	11.4. klo 12
Polis- osallistumisalusta osaksi kuntien päätöksentekoa	Kunnat	Osallistumisalustan kokeileminen osana kunnan päätöksentekoprosessia	25 000 € / hanke Yht. 125 000 €	6.5. klo 12
Kansalaispaneelilla parempaa päätöksentekoa	Kunnat, maakuntaliitot, hyvinvointialueet ja valtionhallinto	Kansalaispaneelien levittäminen ja juurruttaminen osaksi osallistumis- ja päätöksentekorakenteita	10 000 – 50 000 € / hanke Yht. 200 000 €	6.5. klo 12

Kaikki Sitran rahoitushaut löytyvät osoitteessa www.sitra.fi/hae-rahoitusta

Mitä seuraavaksi?

- Sitra järjestää rahoitushauista kiinnostuneille infotilaisuuden Teamsissa perjantaina 11.4. klo 9–10. Osallistuminen infotilaisuuteen edellyttää ennakoilmoittautumista 9.4. klo 16 mennessä Sitran [tapahtumasivulla](#).
- Sitra järjestää Turussa 10.6. kaikille avoimen ja maksuttoman koulutuspäivän puntaroivan kansalaiskeskustelun fasilitoinnista. Ilmoittautuminen koulutukseen käynnistyy Sitran sivuilla huhtikuun puolivälissä.



TEKOJA TULEVAI- SUUDELLA